

Svært udviklingshæmmede på scenen i deres eget show foran 400 tilskuere. Og med deres lærer Laust Torp Jensen ved hånden. Umuligt for 60 år siden, hverdag på Vestermarks skolen. Til venstre Ditte Haubro, til højre Natasja Bisgaard Hede-gaard.
Foto: Claus Søndberg

FAKTA

VESTERMARKSKOLEN

- Specialskole for udviklingshæmmede og unge med særlige indlæringsvanskeligheder, der ikke kan rummes i specialklasser.
- Har i dag godt 65 elever.
- Der er blandt andet tre klasser for multihandicappede børn.
- Der undervises ud fra grundtanken om, at alle kan lære i hvert fald noget.

FAKTA

UDVIKLINGSHÆMNING

- Kan defineres som "en generelt nedsat intellektuel funktion samt mangel på evner til at fungere normalt i hverdagen".
- Varies i grad fra let hæmning til svære mangler hos multihandicappede.
- Er ofte suppleret med fysiske skavanker.
- Rammer omkring to procent af befolkningen. 0,3-0,5 procent i svær grad.
- En intelligenskvotient på under 70 ses almindeligvis som udgangspunkt for betegnelse, der gives inden man er fyldt 18 år.
- Fælles betegnelse for flere diagnoser. De tre mest almindelige er Downs syndrom (mongolisisme), fødtalt alkoholisme (alkoholskade fra moderen) samt 22q11-syndrom (kromosomfejl, der ofte giver sen udvikling, hjerte-fejl, talefejl, ganespalte samt defekt immunsystem).
- Kendte årsager er især: Kromosomfejl, giftstoffer, svære fødsler, graviditetsproblemer, underernæring og jodmangel.
- Kun i 25 procent af tilfældene er videnskaben sikker på årsagen til udviklingshæmning. 30 procent betragtes som decideret uforklarlige.

KILDE: MEST.SUNDHEDS.DK, SUNDHED.DK

UDVIKLING: Efter århundreder i samfundets udkant er de udviklingshæmmede rykket tættere på fællesskabet. Især de sidste 60 år er der anvendt pædagogik, som folkeskolen først siden har taget til sig

Af Knud Labohn
knud.labohn@nordjyske.dk

Nogle ser forventningsfulde ud. Andre gnider søvn af øjnene. Nogle småsnakker og enkelte hører musik i hovedtelefonerne, mens de går de sidste skridt fra busser og biler og ind på deres skole.

Morgenscenen er kendt fra hundereder af institutioner landet over og er noget af det mest hverdagsagtige, man kan forestille sig.

Alligevel er den daglige indvandring af elever på sin vis noget særligt på Vestermarks skolen i Aars.

For kun 60 år siden ville eleverne ikke have en skole at gå i. Og det er ikke meget mere end 100 år siden at man overhovedet begyndte at tage sig en smule målrettet af gruppen, der ellers var overladt til den enkelte families vilje og evne.

Vejen til skole har, historisk set, været urimelig lang for de unge udviklingshæmmede.

Danmarks "neger-lov"

Den nyere udvikling beskrives i bogen "Fra uddannelsessystemets udkant - fra forsorg til folkeskole", hvor lærer Laust Torp Jensen fra netop Vestermarks skolen samler op på de 60 år, hvor udviklingen pludselig gik stærkt.

Med sine 40 års erfaring på skolen er han gået i arkiverne og skildrer udviklingen på området. Noget han også kender som deltager i det faglige netværk Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri.

Udgangspunktet er Nordjylland og særligt hans egen skole. Men bogen favner udviklingen på landsplan.

Det første store skred kan man sætte dato på: 1. oktober 1959. Da kom der en ny lov vedrørende åndssvageforsorgen.

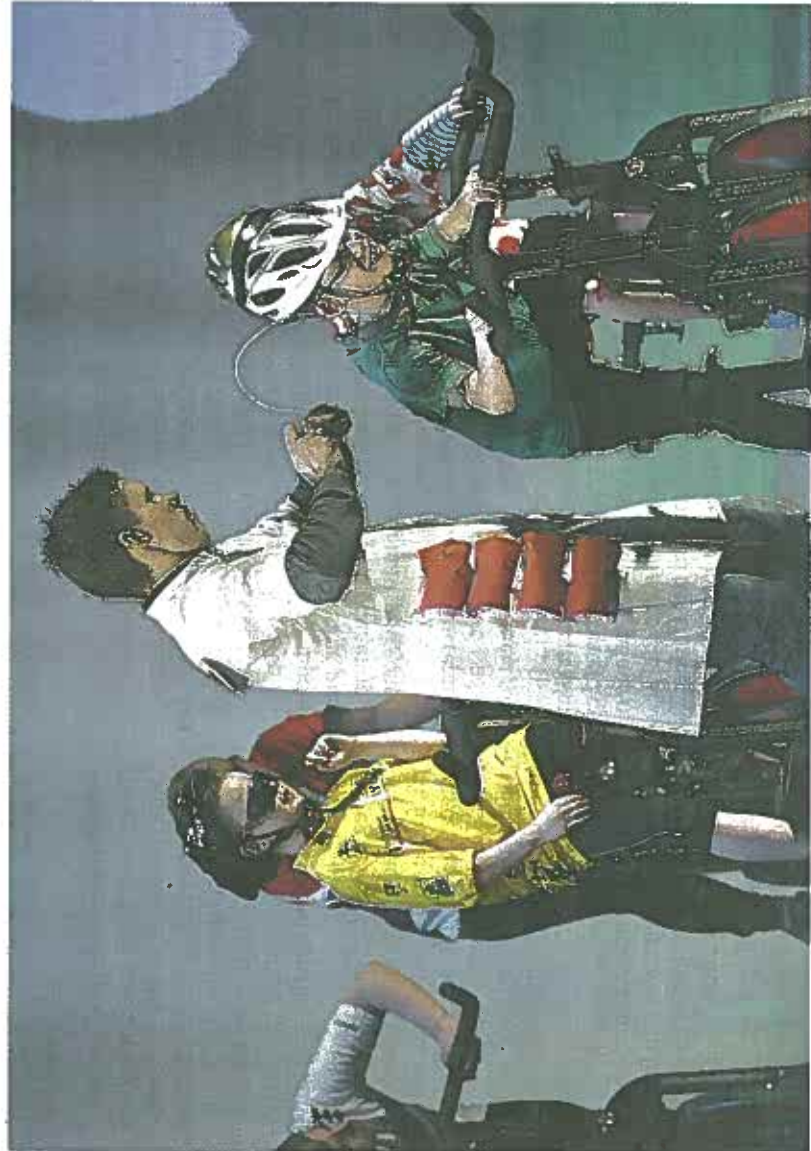
I Grundloven står der, at alle borgere har ret til undervisning. Men Grundloven gjaldt ikke for de åndssvage. Man kan sige, at vi dengang afskaffede Danmarks "negerlov", siger Laust Torp Jensen.

Han sammenligner her med USA, der med en særlov afskar farvede amerikanere fra en del af de rettigheder, deres grundlov ellers principielt sikrede alle mennesker. Helt op i moderne tid.

Det tog dog sin tid at løbe foran-

Teater er en god måde at udvikle sig og få selvillid på. Showet fra Vestermarks skolen er årets højdepunkt for elever, lærere og forældre.

Rigtige cykelryttere er på EPO. Det havde de udviklingshæmmede til årets show på Vestermarks skolen i Aars også forstået.